

Příklad (vzor) a jeho „moc“

Význam „správných“ anebo „nesprávných“ příkladů či vzorů si obvykle málo uvědomujeme zejména ve společnosti, která není ve svých zvycích a tradicích příliš otřesena. V takové společnosti je totiž dobrých příkladů mnoho, zatímco špatných je poměrně málo a jsou nejen nápadné, ale jsou také veřejně odsuzovány. Naproti tomu tam, kde společnost takto otřesena – a hlavně silně otřesena – vskutku je, jsou dobré příklady vysmívány, pohrdány a přinejmenším považovány za cosi zastaralého, opožděného, době již nepřiměřeného. A tak dochází k tomu, že i ty nejlepší příklady (vzory) ztrácejí svou moc, svou přesvědčivost: nejen že nejsou napodobovány, ale jsou zbavovány jakékoli přitažlivosti – není v nich viděna možná alternativní cesta, tím méně nějaké pozitivní řešení. Z toho je docela dobře vidět, že síla či moc příkladů (vzorů) nespočívá v tom, že nás zvou k napodobování, nýbrž v čemsi jiném, totiž v poukazu k čemusi dalšímu, co je až „za“ vzorem“, či možná lépe: co je „před“ vzorem, dříve než vzor, který je vlastně jen pokusem dostat nějakému původnějšímu, základnějšímu závazku, kritériu, normě.

(Písek, 100830-1.)